

Olika tolkningar av Buddhas lära

När man möter olika människor och de säger att de är buddhister, så kan det vara svårt att vilken Buddhism de menar och vilken tradition de får sin utbildning/träning i. Det finns nämligen många olika traditioner inom Buddhismen. Bara här i Sverige finns det 40 olika buddhistiska traditioner och grupper. Jag skall försöka skissa upp, i grova drag, de 4:a olika riktningarna.

Theravada (de äldres lära)

Den första av de 4:a olika riktningarna är Theravada. I Theravada är *Arahanter*, *Khandhas*, de fyra ädla sanningarna, klosterlivet och meditation (stillhet- och insiktsmeditation) nyckelorden.

Theravada-Buddhismens huvudintresse är människans psykologi (tänk på Mindfulness, kognitiv terapi osv). Målet är att bli en *Arahant* (en som har funnit vägen till upplysningen) vilket kan vara en munk/nunna som har uppnått *Nibbana*. När en sådan munk/nunna avled och gick in i den slutliga *Nibbana* var han eller hon borta ur världen.

Inom Theravada så är *Dana* (att ge gåva, att ge vänlighet) till *Sanghan* och sina medmänniskor ett mycket vanligt inslag. Även *Saddha* (tillbedjan, tilltro, förtroende) till Buddhas lära är vanligt förekommande.

Theravada hör hemma i Syd-buddhismen och finns huvudsakligen i Sri Lanka, Burma, Thailand, Laos och Kambodja.

Mahayana (den stora vagnen)

Den andra av de 4:a olika riktningar är *Mahayana*. I *Mahayana* är *Bodhisattvan* helighetsidealet. Här lägger man större vikt vid medkänsla och osjälvisk kärlek i förståelse av idealet. Mahayanas huvudintresse är ontologin (läran om verkligheten), det som egentligen är. Det som egentligen är kallas *sunyata* (tomhet), stillheten mellan alla uppfattningar. Enligt *Yogacara* (viktig filosofisk skola) är det ingenting annat än medvetande.

Nibbana gavs i *Mahayana* en ny tolkning enligt *Madhyamaka*-filosofin finns det ingen skillnad mellan *nibbana* och *samsara* (återfödelsens hjul, den eviga vandringen). *Nibbana* är här och nu medan det i Theravada kan taga flera människoliv att nå.

I *Mahayana* ägde det också rum en sanskritiserings-process, det vill säga sanskrit blev huvudspråket. Den tidigare riktningen, Theravada, behöll däremot *pali* som heligt språk. I *Mahayana* skedde en anpassning till lekman-Buddhismen och det fanns en tydlig tendens att buddhorna blev frälsargudar .

Det är också vanligt att man utvecklar en filosofi om Buddhas tre kroppar (*trikaya*) och att alla levande varelse har en *bodhicitta*, det vill säga tanken om uppvaknandet inom sig. Tanken om *tathagatagarbha* eller buddha-naturen är en stor del och av stor betydelse för öst-Buddhismen.

Mahayana hör hemma i det vad man kallar för öst-Buddhismen och finns i Japan, Kina, Sydkorea, Taiwan och Vietnam.

Öst-buddhismen innefattar även flera kinesiska vidarutvecklingar av *Mahayana*-Buddhismen som exempelvis: Rena landet, Zen-buddhism, Tiantai och Shingon.

Tantrismen/Vajrayana

Den tredje av de 4:a olika riktningar är *Tantrismen/Vajrayana*. I *Tantrismen* försköts huvudintresset till kosmologi och sexuell symbolik. Det framhölls att det finns korrespondenser mellan kosmos och kroppen och kroppen blev ett instrument för frälsning.

Idealet i *Tantrismen* är varken en *arahant* eller en *bodhisattva* utan en *siddha*, en yogi som har blivit fullkomlig, det vill säga som har förverkligat sin kropp med *dharmakaya*, det absoluta, och uppnått *mahasukha*, det stora saligheten och universums väsen.

Det skall kunna uppnås i ett och samma liv, vilket står i stark kontrast mot den långa *bodhisattva*-vägen. Även *Tantrismen* hävdar att Buddha lärde ut *Tantrismen* endast till några få utvalda lärjungar, som i sin tur förde den vidare till sina lärjungar. Jag trodde på det när jag sysslade med *tantra/vajrayana* i 10 år. Men det gör jag inte längre.

Inom *Tantra/Vajrayana* så är *mandala* (cirkel), *mantra* (ord, ljud, känslor) *asanas* (kroppsrörelser), *yantra* (instrument, för att uppnå gudomligt medvetande) vanligt förekommande ord. Man använder också *Chakran* (hjul) och det är ganska vanligt att man anser att det finns fem *chakras* i kroppen istället för sju som det anses finnas i Hinduismen.

Man har även hemliga invigningar och hemliga *mantras*. Laman är mycket viktig inom *Tantra/Vajrayana*. Han eller hon har en nyckelposition. *Tantrismen/Vajrayana* är en esoterisk skola/tradition som har haft stor betydelse för uppkomsten av *hatha-yoga* och *kundalini-yoga*.

Tantrismen/vajrayana hör hemma i det vad man kallar för Nord-Buddhismen och finns i Tibet, Mongoliet, Bhutan och Nepal och förekommer även i andra former av *Mahayana*-Buddhismen. Jag tänker då på *Shingon* som finns i Japan.

Den västerländska Buddhismen

(Vilket man skulle kunna kalla "Det fjärde igångsättandet av Dhammans hjul")

Det kan ibland finns en tendens att i Västvärlden beskriva Buddhismen på ett sätt som i många avseende skiljer sig från den traditionella Buddhismen som finns i Syd/Öst Asien. Många västerlänningar förknippar Buddhismen med:

- △ Icke-våld.
- △ Meditation.
- △ Vetenskapligheten.
- △ Psykologi och filosofi.
- △ Hälsofrämjande.

Den traditionella Buddhismen betonar dock.

- △ *Saddha* (tillbedjan, tilltro, förtroende till Buddhas lära).
- △ Dana (att ge gåva). Man sätter inga priser på Buddhas lära och tar inga avgifter vilket däremot är vanligt i den västerländska världen.
- △ Man tror på övernaturliga väsen (andehus är mycket vanliga).
- △ Magi och horoskop är vanligt.
- △ Pilgrimsresor.

Buddhismen har i väst fått ett skimmer kring sig av rationalitet/vetenskaplighet och intellektualism. Buddhistisk meditation används ibland av västerlänningar för att människan skall bli lyckligare och friskare, när det hos Buddha gick ut på att montera ner jaget och överge egoismen.

I väst har stora delar av de magiska och religiösa inslagen i Buddhismen skalats bort och kvar finns en meditationsmetod/teknik eller allmän humanistisk livshållning med medglädje, medkänsla och vänlighet.

Det finns mycket fint i det men samtidigt saknas grundsynen på livet som säger att allt är lidande och först när lidandet genomsyrat hela ens livserfarenhet som människa så når man insikt/visdom. Det är då människan kan ge upp sig själv och nå *nibbana*. Inte när hon stärker sitt jag/egoismen.

Tre punkter som kan skönjas i många buddhistiska rörelser

Den västerländska buddhismen betonar tre saker (anledningen är för att de vill överleva i här i väst och därför krävs det förändringar):

1. Religionens övernaturliga och rituella aspekter har tonats ner. Istället har fokus hamnat på sambandet mellan Buddhism och modern vetenskap, etik och moral. Förhoppningen från de buddhistiska ledarnas sida har varit att det skall ske till en renässans för den sanna Buddhismen.
2. Buddhismen har lanserats som en ideologi för det sociala, politiska och ekonomiska livet i den moderna världen. I några fall har fokus legat på en internationell ordning med syfte att uppnå världsfred. Andra reformister har framställt Buddhismen som en modern demokratisk rörelse, där de har förespråkat en blandning av Buddhismen och socialismen/kommunismen (Dalai Lama har gjort det till exempel).
3. Lekmännens betydelse har stärkts. Man har aldrig träffat så många mästare/upplysta som håller föredrag/föreläsningar som nu här i väst.

Källor

Sören Wibeck – Religionernas Historia.

Börge Ring – Religion, att tro och veta.

Knut A. Jackobsen – Buddhismen, religion, historia, liv.

Erica Smith/Nicholas Wilks – Lär dig meditera.

Wiveca Hjalmarsson – Kundaliniyoga.

Dietmar Dh. Kröhnert – Västvärldens Buddhism och traditionell Buddhism.

Buddhistiskt lexikon på tyska.

Daniel Andersson/Åke Sandberg – Det mångreligiösa Sverige.

Länkar som jag har använt:

www.dhamma.se

www.palikanon.de

Dietmar Dh. Kröhnert,
Malmö 17/06-2011.